

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6915-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6915-2018

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
ORNAMENTAL BIRD FARM**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS

ISBN

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6915-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6915-2018

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
ORNAMENTAL BIRD FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 135 ตอนพิเศษ 217 ง

วันที่ 6 กันยายน พุทธศักราช 2561

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสัตว์ปีกสวยงาม

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสรวิศ ธานีโต รองอธิบดีกรมปศุสัตว์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายวัชรพงษ์ สุดดี
นางสาวดวงดาว รักษากุล
นายณัฐวุฒิ จิระ	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์
นายพลกฤษณ์ อัยตา
นางสาวอัญญรัตน์ ราชประโคน	กรรมการ
4. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล
นายสงขลา จุลกะเศียน	กรรมการ
5. ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายพิทักษ์ ชิตเครือ
นายประทีป โรจนดิลก	กรรมการ
6. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรินทร์ อุประกรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกรียงไกร วิฑูรย์เสถียร	กรรมการ
7. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ปานเทพ รัตนากร
นายเชาวพันธ์ ยินหาญมิ่งมงคล
นางสาวพัชราภรณ์ ขำพิมพ์	กรรมการ
8. ผู้แทนคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อมรา นาคสถิตย์	กรรมการ
9. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
ศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ ส่งเสริม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์นรินทร์ อุประกรินทร์	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์การสวนสัตว์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
นายบริพัตร ศิริอรุณรัตน์
นางสาวนันทกิจ กุลเจริญ	กรรมการ

11. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
นายสุวีร์ งานดี
นายถาวร บุญราศรี	กรรมการ
12. ผู้แทนสมาพันธ์สัตว์ปีกสวยงามแห่งประเทศไทย
นายโกคิน พลกุล	กรรมการ
13. นายสุรจิตร ก้องวัฒนา
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเลี้ยงสัตว์ปีกสวยงาม	กรรมการ
14. นายชวาล ทัพหิกรณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านความหลากหลายทรัพยากรชีวภาพ	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวมินตรา ลักขณา
นายพิทักษ์ ชายสม	กรรมการและเลขานุการ

การเลี้ยงนกสวยงามเชิงธุรกิจพบได้ทั่วไปในหลายประเทศ ทั้งทวีปเอเชีย อเมริกา และยุโรป ปัจจุบันประเทศไทยมีการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์นกสวยงามหลายชนิด เช่น นกปากขอ นกปรอดหัวโขน นกนางแอ่นดง ไก่ฟ้า นกหว้า นกแว่น นกยูง ทั้งนี้ การจัดการเลี้ยงที่เหมาะสมจะส่งผลดีต่อสุขภาพสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ และป้องกันการระบาดของโรคสัตว์ปีกที่สำคัญ เช่น โรคไข้หวัดนก ซึ่งส่งผลต่ออุตสาหกรรมการค้าสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์ของประเทศได้ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นควรกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงามให้มีรายละเอียดและวิธีการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้จริง และเป็นไปตามหลักการจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ การดูแลสุขภาพและสุขอนามัยสัตว์ ความปลอดภัยทางชีวภาพ สวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมเกษตรกรให้มีการผลิตนกสวยงามที่แข็งแรง มีสุขภาพและสุขอนามัยดี เพื่อให้ปลอดภัยต่อการค่านกสวยงาม รวมทั้งอุตสาหกรรมการค้าสัตว์ปีกและผลิตภัณฑ์สัตว์ปีกอื่นๆ ของประเทศ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน). 2558. (ร่าง) มาตรฐานฟาร์มนกสวยงาม.

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน), กรุงเทพฯ. (ไม่ตีพิมพ์)

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร :
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6915-2561 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายลักษณ์ วจนานวัช)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงามตามชนิด (species) และพันธุ์ (breeds) ตั้งแต่องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม การบันทึกข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตนกสวยงามที่มีสุขภาพและสุขอนามัยสัตว์ที่ดี เพื่อการค้าสำหรับนันทนาการ ไม่ใช่เพื่อเป็นอาหาร

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 นกสวยงาม (ornamental/fancy bird) หมายถึง นกสำหรับนันทนาการที่ได้มาจากการเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์โดยถูกต้องตามกฎหมาย เช่น นกปากขอ นกปรอด ไก่ฟ้า นกกางเขนดง

2.2 ฟาร์มนกสวยงาม (ornamental bird farm) หมายถึง สถานที่เลี้ยงนกสวยงามซึ่งครอบคลุมถึงโรงเรือน สถานที่เก็บและเตรียมอาหารสัตว์ บริเวณทำลายซาก จุลตรวจรวมขยะ อาคารสำนักงาน และบ้านพักอาศัย เป็นต้น

2.3 โรงเรือนนกสวยงาม (ornamental bird house) หมายถึง สิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เลี้ยงนกสวยงาม

2.4 กรง (cage หรือ aviary) หมายถึง กรงที่ใช้เลี้ยง หรือพักนกสวยงาม ตามวัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยง

3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มนกสวยงาม

รายการ	ข้อกำหนด
1. ลักษณะฟาร์ม	
1.1 สถานที่ตั้ง	<p>1.1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนอันตรายที่จะมีผลกระทบต่อสุขอนามัยที่ดีของนก</p>
1.2 ฝูงและองค์ประกอบฟาร์ม	<p>1.2.1 พื้นที่ฟาร์มมีขนาดเพียงพอและเหมาะสมในการเลี้ยงนก ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพนกและสิ่งแวดล้อม</p> <p>1.2.2 มีรั้วหรือแนวกันธรรมชาติรอบพื้นที่การเลี้ยงอย่างชัดเจน ที่สามารถควบคุมการเข้า-ออกของคน สัตว์และยานพาหนะ</p> <p>1.2.3 มีการวางผังฟาร์มที่ดี จัดพื้นที่เป็นสัดส่วนและเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ เช่น บริเวณเลี้ยงนก กักกันนกเข้าใหม่และแยกนกป่วย เก็บอาหารสัตว์ เก็บอุปกรณ์ รวบรวมขยะมูลฝอยและของเสีย ที่พักอาศัย</p>
1.3 โรงเรือนหรือกรง	<p>1.3.1 สร้างด้วยวัสดุที่แข็งแรงและคงทน ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศที่ดีและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคนและนก สามารถป้องกันสัตว์อื่น ๆ ไม่ให้เข้าสู่บริเวณโรงเรือนหรือกรงได้</p> <p>1.3.2 มีพื้นที่ในการเลี้ยงนกเพียงพอและเหมาะสมตามชนิดและสายพันธุ์ ขนาดจำนวน และรูปแบบการเลี้ยง ที่นกสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้</p>
2. การจัดการฟาร์ม	
2.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม	<p>2.1.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง การจัดการอาหารและน้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม</p>
2.2 การจัดการอาหารและน้ำ	<p>2.2.1 อาหารและน้ำมีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงนก และมีมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์</p> <p>2.2.2 มีการตรวจคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นว่าไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของนก</p>

รายการ	ข้อกำหนด
<p>2.3 การจัดการน้ำที่ใช้ในฟาร์ม</p> <p>2.4 การจัดการโรงเรือน กรง และอุปกรณ์</p> <p>2.5 การใช้สารเคมี</p>	<p>2.2.3 มีการเก็บรักษาอาหารสัตว์ในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ</p> <p>2.2.4 ใช้ภาชนะให้อาหารและน้ำที่สะอาดเหมาะสมกับชนิด จำนวน และอายุของนก และอยู่ในตำแหน่งที่นกเข้าถึงอาหารและน้ำได้</p> <p>2.3.1 แหล่งน้ำใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย</p> <p>2.3.2 น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องเป็นน้ำสะอาดและเหมาะสมในการใช้งาน</p> <p>2.4.1 โรงเรือน กรง อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ</p> <p>2.4.2 บำรุงรักษาโรงเรือน กรง และอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพดีมีความปลอดภัยต่อนกและผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>2.5.1 สารเคมี ยาฆ่าเชื้อ หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในกระบวนการต่างๆ ให้ใช้ตามคำแนะนำในฉลากผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ หรือตามคำแนะนำของสัตวแพทย์</p>
<p>3. บุคลากร</p>	<p>3.1 มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากร โดยคำนึงถึงจำนวนและชนิดของนกที่เลี้ยง</p> <p>3.2 มีสัตวแพทย์ให้คำปรึกษาแนะนำด้านสุขภาพสัตว์ สุขากิจบาลฟาร์ม และการใช้ยาของฟาร์ม</p> <p>3.3 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงนกต้องมีความรู้และได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการเลี้ยงนกได้อย่างถูกต้อง</p> <p>3.4 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี</p>
<p>4. สุขภาพสัตว์</p> <p>4.1 การป้องกันและควบคุมโรค</p>	<p>4.1.1 การป้องกันและควบคุมโรคต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์</p> <p>4.1.2 ต้องมีมาตรการที่สามารถป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ และอุปกรณ์</p> <p>4.1.3 มีแผนการเฝ้าระวังโรคและปฏิบัติตาม</p> <p>4.1.4 มีมาตรการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค</p>

รายการ	ข้อกำหนด
4.2 การบำบัดโรคสัตว์	<p>4.1.5 มีการทำเครื่องหมายประจำตัวนก</p> <p>4.1.6 มีการกักกันโรคสำหรับนกนำเข้าใหม่ และแยกนกป่วยออกจากพื้นที่เลี้ยงนกปกติ</p> <p>4.1.7 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์</p> <hr/> <p>4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์</p>
5. สวัสดิภาพสัตว์	5.1 ดูแลและปฏิบัติต่อกันให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์
6. สิ่งแวดล้อม	<p>6.1 กำจัดซาก ขยะมูลฝอย และของเสีย ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ</p> <p>6.2 กรณีปล่อยน้ำที่ใช้ในฟาร์มออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้จัดการน้ำเสียจากฟาร์มตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย</p>
7. การบันทึกข้อมูล	<p>7.1 มีการบันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ผลผลิต และการควบคุมโรค</p> <p>7.2 ให้เก็บรักษาบันทึกเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี</p>